

Taalkr8! met Rotterdams sausje smaakt naar meer

Bijna 300 toekomstige vrachtwagenchauffeurs, stuwadoors en schippers gingen een dag lang actief bezig met taal en communicatie, op de *Taalkr8!/Leeskr8!*-dag van de Bibliotheek Rotterdam. Sloeg het aan?

Aan de Waalhaven in Rotterdam, met de blik op het water en omgeven door scheepvaartgerelateerde industrie, ligt het Scheepvaart- en Transportcollege (STC). Vooral jongens bevolken de gangen en lokalen van het gebouw, dat een vmbo en een mbo-afdeling herbergt. Het hele vmbo (300 leerlingen, waaronder vijf meisjes) doet mee aan de *Taalkr8!/Leeskr8!*-dag van de Bibliotheek Rotterdam: een dag vol workshops rond taal en communicatie in allerlei vormen.

Niettegenstaande

Een stroom jongens stommelt de aula in. Hen wacht een dag zonder techniekvakken en andere reguliere lessen. Leraar Nederlands Chris Sterkman krijgt, als een ware spreekstalmeester, de gelederen stil: 'Vandaag krijgen jullie geen saaie Nederlandse les en laten we eens zien dat het anders kan!' Daarna is het woord aan schrijfster en columnist Carrie. In sappig en razendsnel Rotterdam brengt zij onder meer een mop te berde over het woord 'niettegenstaande', waarin iemand figureert die niet tegenstaande neuken kan, refereert ze aan het Algemeen Beschaafd Rotterdams - 'een harde taal' - en haalt er een aantal lokale misstanden bij. Vervolgens worden een voor een de

workshopleiders voorgesteld, waaronder de twee schrijvers wier boeken centraal staan deze dag. *Aartsrivalen* van David Mulder (voor de onderbouw) gaat over de 13-jarige Dennis, die bij een rivaliserende club gaat spelen als een andere jongen zijn aanvoederspositie overneemt. *Het Web* van Joost Heyink (bovenbouw) is een thriller over een 15-jarig meisje dat in een chatroom iemand ontmoet die niet is wie hij beweert te zijn. Zestiger Heyink, die sinds tien jaar jeugdthrillers schrijft, meldt bij het voorstelrondje dat hij maar liefst vijf keer van school is getrapt. Deze dag is niet voor doetjes, zoveel is duidelijk. En dat je na zo'n schoolcarrière nog een leuk vak kan krijgen, is misschien een hart onder de riem van de jongens die een herkansing krijgen op het STC, want ook leerlingen die van andere vmbo's weggestuurd werden, zijn er welkom.

Bokito

De workshop *Zeemansliederen pimpen*, oftewel smartlappen van nieuwe teksten voorzien, wordt verzorgd door twee leden van het team Educatie van de Bibliotheek Rotterdam, die de indruk wekken al jaren voor de klas te staan. In het technieklokaal zitten rond de 15 bovenbouwers klaar. Net als bij de

andere workshops is er een docent ter ondersteuning aanwezig: techniekdocent André Oosterling houdt de wind eronder en bedient de muziekkaparaatuur. Na een voorstelrondje galmt al gauw de klas-sieker *Toen wij uit Rotterdam vertrokken*. De leidsters vertellen over het ontstaan van nieuwe woorden: 'Waar denken jullie bijvoorbeeld bij "Bokito" aan?' 'Aan Bram', klinkt het na enig intern beraad vanuit een hoekje. Bram neemt het laconiek op. Een vriendelijk-plagerige sfeer die de hele dag kenmerkt. Een paar lokalen verderop leggen twee jongemannen van Cinekid Studio uit hoe de leerlingen met behulp van deze website een bewegende strip kunnen maken, gebaseerd op scènes uit *Het Web*. De meeste deelnemers melden desgevraagd *Het Web* niet te hebben gelezen. Melvin: 'Ik lees nooit een boek. Vroeger wel stripboeken, maar nu haal ik boekverslagen van internet. Ik ben dyslectisch.' Michael leest ook niet: 'Geen geduld'. Sander: 'Ik lees wel veel, maar meer over geschiedenis. Dit boek vind ik niet gelijk leuk.' De andere jongens doen hevig hun best niet voor elkaar onder te doen in hun afkeer van lezen.

Voor je mening staan

Carrie verzorgt een workshop *Schrijven*.

De beginzin: 'Nee, zo is het helemaal niet gegaan!' De deelnemers slaan enthousiast aan het schrijven, maar zijn minder geneigd om het resultaat voor te lezen. De leraar komt met touwtjes tevorschijn: wie aan het kortste eindje trekt leest voor. Verhaaltjes passeren de revue over een gestolen mobiele telefoon en een vriendinnetje waarmee een vriend aan de haal gaat. Damien vond het leuk om te doen: 'Ik hou meer van schrijven dan van lezen, daar heb ik het geduld niet voor, alleen voor stukjes in de krant. *Taalkr8!* vind ik een goed idee.'

Aan de workshop *Debatteren* wordt aanvankelijk schoorvoetend en vervolgens enthousiast meegedaan. Eerst moeten de deelnemers zich voorstellen en vertellen wat ze willen worden. Dertig 14- en 15-jarigen doen hun best zich zo lethargisch mogelijk van deze taak te kwijten, maar na een tijdje komt de *schwung* erin. Debatteren is zeggen wat je mening is en daarvoor gaan staan, benadrukt workshopleider Kornelis Jan van der Vaart. Zichzelf laten horen en zien, is iets wat de deelnemers op de *Taalkr8!/Leeskr8!*-dag veel moeten doen, ook de onderbouwers die gekozen hebben voor de workshop met het Shantykoor Barend Vos. Eerst is er theorie. 'Zingen is ook een vorm van communiceren', steekt de dirigent van wal, om vervolgens te vertellen over alle moois dat je met een stem kunt doen. De jongens staan er aanvankelijk wat lacherig bij, maar als er gezongen moet worden, stemmen ze al snel in.

Schrijvers

Ook de twee schrijvers verzorgen workshops. Joost Heyink over zijn carrière en zijn vak: 'Ja, dat schrijverschap, het valt niet mee, je moet steeds maar fantaseren.' De kinderen vragen wat hij verdient. Eén euro op een boek van € 12,50, meldt Heyink tot verontwaardiging van de toehoorders. Een jongen vraagt waarom er geen tekeningen in Heyinks

boeken staan. 'Boven de twaalf vinden ze dat het zonder tekeningen moet', zegt Heyink. Bij het verlaten van het lokaal zeggen de jongens: 'Tot ziens, meneer'. David Mulder griffelt nog na, na afloop van zijn workshop: 'Ik vond het ontzettend leuk om te doen. Wat ik interessant vond, is dat de kinderen het jammer vonden dat het boek een open einde had, terwijl ik dat niet zo bedoeld heb. Het verhaal gaat over een jongen die bij een rivaliserende voetbalclub en ook nog eens tegen zijn grootste rivaal gaat spelen. Aan het einde heeft hij de wedstrijd gewonnen, komen alle losse eindjes bij elkaar en dan laat ik hem denken: nu ga ik naar Lois. Oftewel: hij wil weer naar zijn vriendinnetje terug. Maar de kinderen blijken dit verwarrend te vinden. Is-ie nou naar haar toegegaan of niet? Dat vond ik grappig. En ook hun vragen: ze wilden weten hoeveel ik verdien, wat voor auto ik heb, wat voor muziek ik leuk vind. Ze waren erg geïnteresseerd. Blijkbaar is het wel leuk om een schrijver te spreken.'

Vette spiegelreflex

Femke Bouwers houdt 18 onderbouwers in bedwang op de workshop *Fotoroman*. Zodra de fotograaf van *Bibliotheekblad* binnenkomt, stormt een groepje jongens op hem af: 'Hé, da's een vette spiegelreflex!' Ze zijn dan ook al drie uur bezig met hun beeldverhaal, een hele spanningsboog volgens Bouwers. Ze zijn er zelfstandig op uitgegaan om elkaar in de haven te fotograferen, waar de scènes uit het boek voor de gelegenheid worden gesitueerd. Nu zetten ze op pc's de foto's

achter elkaar, maken er tekstwolkjes bij en ontstaan er verhalen met veel achtervolgingen, brand en verwilderde uitroepen.

Op haar workshop *Soap schrijven* treft Nasja Covers een dankbaar gehoor. De studente *Writing for performance* aan de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht is maar een paar jaar ouder dan haar toehoorders en vertelt zeer expressief. 'Mensen in soaps liegen bijna altijd', verradt Nasja, 'en daardoor wordt het spannend.' De jongens krijgen de opdracht om in duo's een dialoog te schrijven en daarna voor te lezen, met resultaten als:

'*Waar ben je nu?*' - '*Hier, bij de coffeeshop.*' - '*Hé, wat ben je aan het doen?*' - '*Spuiten. Wil je me even helpen?*' - '*Ja hoor.*' - '*Doe wel voorzichtig!*' - '*Oh, shit, ik heb je in de vinger gespoten.*'

Er wordt heel veel gelachen.

De onderbouw sluit de dag een uurtje eerder af dan hun oudere collega's. Het shantykoor geeft, samen met de workshopdeelnemers trekkend aan scheepstouwen, het zeemanslied *Blow the man down* ten beste. De makers van de dagkrant lopen rond met notitieblokken en klikkende camera's. De sfeer is feestelijk. De jongens hebben overduidelijk een schooldag meegemaakt die boven andere uitsteekt: ze hebben dingen geleerd die niet bij hun normale lesstof horen en ze hebben zichzelf neergezet.

'Vaker doen!'

Chris Sterkman is docent en voorzitter van de sectiegroep Nederlands van de vmbo-afdeling van het STC. Hij werd

Foto's v.l.n.r.: De workshop Aartsrivalen van David Mulder, de workshop Het Web van Joost Heyink, de workshop Fotoroman, de workshop Debatteren en foto's van samenwerking tussen leerlingen.

geattendeerd op *Taalkr8!* via een docentenforum. Toen hij de Bibliotheek Rotterdam benaderde, bleek de school als pilot te kunnen dienen. Hoe kijkt hij, een tijdje later, aan tegen de *Taalkr8!/Leeskr8!*-dag?

'Ik ben er trots op, maar dat was op de dag zelf al het geval. Het vergde heel veel organisatie vooraf, ook om de juiste kinderen op de juiste plaats te krijgen, maar het heeft geloond. Je organiseert zo'n dag om die gastjes te laten merken dat taal en lezen niet saai zijn. Dat is gelukt. En dat is belangrijk, want zonder taal is onderwijs niet mogelijk: zo moeten ze voor hun theorievakken opdrachten lezen en schrijven. Ik ken de kinderen goed en knapen die altijd heel onverschillig tegen de theorie aankijken, heb ik enthousiast gezien. Iedereen vond het geweldig, ook de praktijkdocenten. De algemene stemming is: dat zouden we vaker moeten doen.'

Zijn daar concrete plannen voor?

'We gaan dit binnenkort met de bibliotheek evalueren en dan kijken we verder. In ieder geval gaan we meer met de bibliotheek doen. Eén van de workshops was de *Bieb Scene Investigation*, een detectivespel in de centrale bibliotheek. Dat willen we zeker ook met losse groepen gaan doen. En enkele activiteiten vonden plaats in de wijkbibliotheek Pendrecht, die is op loopafstand en die gaan we ook zeker vaker benutten.'

Was er achteraf iets dat anders had gekund?

'Misschien moeten we dan met luisterboeken werken als uitgangspunt voor de workshops. *Het Web* was van tevoren

minder goed gelezen dan *Aartsrivalen*, hoewel ze wel van de schrijver hebben genoten. Ik merk dat ook in de klas: als ik voorlees zijn ze geboeid, maar vraag ik ze zelf een stukje verder te lezen dan zakt de helft weg.'

Wat vond u het positiefst?

'Ik was heel blij met de aanwezigheid van Carrie, die met haar opening echt de juiste toon heeft getroffen. En in het algemeen: we hebben ontzettend veel plezier gehad met zijn allen, leerlingen en personeel. Dat werkt nog weken door.'

Tekst: Anne Hottenhuis

Foto's: Gerrit Serné

Over Taalkr8!

Veel jongeren, vooral die in het praktijkonderwijs en de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo, hebben moeite met taal. Stichting Lezen & Schrijven heeft daarom *Taalkr8!* ontwikkeld, een dag vol taalgerelateerde workshops. Scholen kunnen zelf een *Taalkr8!*-dag organiseren, maar ook een aantal bibliotheken biedt deze aan (zie www.taalkrachtvoorbibliotheeken.nl). Zo ook de Bibliotheek Rotterdam, die *Taalkr8!* combineert met *Leeskr8!*, een initiatief van de G4-bibliotheken. Eind vorig jaar hield de bibliotheek *Taalkr8!/Leeskr8!* dagen voor 600 leerlingen op drie vmbo-colleges. De meeste workshops werden op de school gehouden, enkele speelden zich af in de centrale bibliotheek en in wijkbibliotheeken.

Op het Scheepvaart- en Transportcollege kon de onderbouw terecht op *Schrijversworkshop* (David Mulder), *Soap schrijven*, *Creatief schrijven*, *Songteksten*, *Fotoroman*, *Gedichten*, *Leeskr8!* en *Zeemansliederen*. De bovenbouw had de keuze uit *Tekenfilm maken*, *Schrijven*, *Debat*, *Schrijversworkshop* (Joost Heyink), *Krant maken*, *Zeemansliederen pimpen*, *NL 10* (stadsmagazine Rotterdam), *Spelen met taal*, *Bieb Scene Investigation*, *Website maken* en *Striptekenen*. Drie workshops (*Krant*, *Creatief schrijven* en *Songteksten*) werden door de school verzorgd, het merendeel kwam op het conto van de bibliotheek. De Bibliotheek Rotterdam is van zins de *Taalkr8!/Leeskr8!*-dag als breed schoolproduct in te zetten voor zowel het primair als het voortgezet onderwijs.

Foto's links: De workshop Zeemansliederen pimpen en het optreden van de workshop-deelnemers met het shantykoor.

Foto's rechts: De workshop Soap schrijven met Nasja Covers.

